

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ СУД
У БЕОГРАДУ
Одељење за ратне
злочине
Кж1 По2 1/20
3.3.2020. године
Београд

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судије Раствка Поповића, председника већа, судија Омера Хацимеровића, др Миодрага Мајића, Наде Хаци-Перић и Александра Вујичића, чланова већа, уз учешће више саветника Браниславе Муњића, као записничара, у кривичном предмету **окривљеног Будимир Жељка**, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, одлучујући о жалбама Тужиоца за ратне злочине и бранилаца окривљеног Будимир Жељка, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића, изјављеним против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 1/18 од 24.9.2019. године, након одржане јавне седнице већа, у смислу члана 447 ЗКП, дана 3.3.2020. године, једногласно је донео

РЕШЕЊЕ

УСВАЈАЊЕМ жалби Тужиоца за ратне злочине и бранилаца окривљеног Будимир Жељка, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића, **УКИДА СЕ** пресуда Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 1/18 од 24.9.2019. године и предмет **ВРАЋА** првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 1/18 од 24.9.2019. године, окривљени Жељко Будимир оглашен је кривим због извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези са чланом 22 Кривичног законика Савезне Републике Југославије (КЗ СРЈ), и осуђен је на казну затвора у трајању од 2 (две) године. На основу члана 258 став 4 ЗКП оштећени Штркоњић Але упућен је на парнични поступак ради остваривања имовинско-правног захтева. На основу члана 264 став 4 ЗКП, окривљени Жељко Будимир ослобођен је од плаћања трошкова кривичног поступка и одређено је да исти падају на терет буџетских средстава суда.

Против наведене пресуде благовремено су жалбе изјавили:

-Тужилац за ратне злочине, због погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања из члана 440 у вези члана 437 тачка 3 ЗКП и одлуке о кривичној санкцији, на основу члана 437 став 4 и члана 437 став 4 и члана 441 став 1 ЗКП, са предлогом да Апелациони суд у Београду, на основу члана 447 став 1 ЗКП, закаже седницу већа, о којој ће обавестити Тужилаштво за ратне злочине, да усвоји жалбу Тужиоца за ратне злочине и преиначи првостепену пресуду тако што ће у радње извршења кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ унети и оне делове који се односе на радње нечовечног поступања и учествовања у убиству, а у односу на окривљеног Будимир Желька, затим да преиначи првостепену пресуду тиме што ће отклонити примену института ублажавања казне из члана 42 и 43 КЗ СРЈ, утврђивањем постојања отежавајућих околности и окривљеног Будимир Желька осудити на казну по закону или да усвоји жалбу Тужиоца за ратне злочине и укине првостепену пресуду К-По2 1/18 од 24.9.2019. године и предмет врати на поновно суђење, сходно члану 458 став 1 ЗКП;

-Браниоци окривљеног Будимир Желька, адвокат Драган Тодоровић и адвокат др Александар Тодоровић, због битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 2 тачка 1 и 2 ЗКП, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања из члана 440 ЗКП и повреде кривичног закона из члана 439 став 1 тачка 2 ЗКП, са предлогом да Апелациони суд у Београду, као другостепени суд, усвоји жалбу, пресуду преиначи и одбије оптужбу или пресуду укине и предмет врати првостепеном суду на поновно поступање. Такође су затражили са заједно са окривљеним буду обавештени о месту и времену одржавања седнице већа Апелационог суда у Београду, ради присуствовања истој.

Тужилац за ратне злочине је у одговору на жалбу бранилаца окривљеног Будимир Желька, адвоката Драгана Тодоровића и адвоката др Александра Тодоровића, изјављену против пресуде Вишег суда у Београду, Одељења за ратне злочине К-По2 1/18 од 24.9.2019. године, предложио да Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, наведену жалбу одбије као неосновану, а да уважи жалбу Тужиоца за ратне злочине и преиначи пресуду Вишег суда у Београду – Одељења за ратне злочине К-По2 1/18 од 24.9.2019. године, у делу одлуке о казни, тако што ће окривљеног Будимир Желька осудити на строжију казну затвора без примене прописа о ублажавању казне или да уважи жалбу Тужиоца за ратне злочине и укине првостепену пресуду и предмет врати на поновни поступак и одлучивање, а да о седници већа обавести заменика Тужиоца за ратне злочине.

Тужилац за ратне злочине је поднеском Ктж 1/20, Кто 2/18 од 13.1.2020. године, предложио да Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, сходно члану 455 став 1 тачка 3 ЗКП, усвоји жалбу тужиоца и првостепену пресуду преиначи у смислу жалбених навода тужиоца или пак да усвоји жалбу тужиоца и првостепену пресуду укине и предмет упути првостепеном суду на поновно суђење, а да жалбу бранилаца окривљеног Будимир Желька, адвоката др Александра Тодоровића и адвоката Драгана Тодоровића, одбије као неосновану.

Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, одржао је седницу већа, у складу са одредбом члана 447 ЗКП, у присуству заменика Тужиоца за ратне злочине Миољуба Виторовића, окривљеног Будимир Желька, његовог браниоца адвоката Драгана Тодоровића, а у одсуству уредно обавештеног браниоца окривљеног Будимир Желька, адвоката др Александра Тодоровића, на којој је размотрио списе предмета, па је након разматрања навода и предлога из изјављених жалби и одговора на жалбу, имајући у виду и мишљење Тужиоца за ратне злочине, као и објашњења навода жалби и одговора на жалбу, које су дали заменик Тужиоца за ратне злочине и бранилац окривљеног, а након што је првостепену пресуду испитао у оквиру основа, дела и правца побијања који су истакнути у жалбама, сходно одредби члана 451 став 1 ЗКП, нашао:

Жалбе су основане.

Основано се изјављеним жалбама истиче да је побијана пресуда донета уз битне повреде одредаба кривичног поступка из члана 438 став 1 тачка 11 и став 2 тачка 2 ЗКП, будући да је, и по налажењу Апелационог суда у Београду, Одељења за ратне злочине, изрека ожалбене пресуде неразумљива, док у образложењу пресуде нема довољно разлога о чињеницима које су предмет доказивања у овом поступку, а разлози који су дати су потпуно нејасни, због чега је и чињенично стање остало погрешно и непотпуно утврђено, и због чега се за сада не може испитати ни правна квалификација радњи које се окривљеном стављају на терет, а на које повреде се основано у изјављеним жалбама указује, па се, у смислу члана 458 ЗКП, укидање првостепене пресуде показује нужним.

Најпре, оптужницом Тужиоца за ратне злочине Кто 2/18 од 1.2.2018. године, окривљеном Жельку Будимиру стављено је на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 у вези члана 22 КЗ СРЈ, при чему су му као радње извршења наведеног кривичног дела стављене на терет нечовечно поступање, повређивање телесног интегритета и учешће у убиствима.

Првостепени суд окривљеног Будимир Желька оглашава кривим за наведено кривично дело, док му као радње извршења овог кривичног дела ставља на терет повређивање телесног интегритета и плачу.

Дакле, првостепени суд налази да је окривљени Желько Будимир радњама које су му стављене на терет извршио и плачу оштећеног Штркоњић Алe, будући да је заједно са сада осуђенима Предрагом Бајићем и Младенком Вртунићем од оштећеног Штркоњић Алe тражио да им да новац, а када им је Штркоњић Алe дао новац, нездадовољни износом тражили су још новца, па када им је Штркоњић Алe рекао да има још новца закопаног у башти поред куће, окривљени Желько Будимир га је заједно са Предрагом Бајићем извео из куће након чега је Шкртоњић Алe ископао новац и предао Предрагу Бајићу 5.500 ДМ, чиме је окривљени Желько Будимир извршио радњу плачке.

Такође се наводи да плачкање имовине становништва, као радња извршења кривичног дела из члана 142 став 1 КЗ СРЈ, представља противправно присвајање јавне

или приватне имовине за време оружаног сукоба, а обухвата и дело пљачке учињено од стране појединца у циљу остваривања личне користи.

Међутим, обим противправног присвајања имовине мора бити такав да је довољан да изазове тешке последице по жртву (*видети одлуке МКСЈ "Налетилић и Мартиновић", претресно веће, 31.март 2003., пара.613-614 и "Кордић и Черкез", претресно веће, 26.фебруар 2001., пара.352*), што би представљало кршење ове забране у смислу одредаба међународног хуманитарног, како уговорног, тако и обичајног права.

У том смислу, првостепени суд је приликом правне оцене радњи окривљеног, за закључак да ли се у тим радњама стичу обележја пљачке, требало да има у виду како Међународне конвенције, пре свега IV Женевску конвенцију (*члан 147*), која предвиђа да тешку повреду ове Конвенције обухвата између осталог и уништавање и присвајање имовине које није оправдано војним потребама и које се врши у великом обиму на недопуштен и самовољан начин, тако и одлуке МКСЈ (*нпр. у предметима "Налетилић и Мартиновић", "Блашкић", "Брчко"*), будући да је у истима предвиђено у којим околностима и у ком обиму би радње предузете у циљу противправног одузимања имовине могле представљати пљачку у смислу овог кривичног дела, па како су у том смислу у образложењу ожалбене пресуде у потпуности изостали разлози, то се за сада не може прихватити ни закључак првостепеног суда да је окривљени Жељко Будимир кривично дело из члана 142 став 1 КЗ СРЈ извршио пљачкањем имовине.

Потом, првостепени суд налази да у конкретном случају Тужилац није описао у чему се састоји радња нечовечног поступања окривљеног Будимир Жељка, из којих разлога је радње нечовечног поступања изоставио из изреке ожалбене пресуде.

При том, првостепени суд из изведених и прихваћених доказа, а пре свега из исказа сведока оштећеног Штркоњић Алете несумњиво утврђује да се догађај десио у касним ноћним сатима, око 23,00 часа, када су укућани легли да спавају, да су окривљени Жељко Будимир, у цивилној одећи, наоружан пушком званом "Пумпарица", Предраг Бајић и Младенко Вртунић у војним униформама наоружани аутоматским пушкама, пиштолем и ножем, разбијањем стаклене преграде на улазном степеништу, ушли у кућу Штркоњић Але, који је том приликом био у кући заједно са својом супругом Штркоњић Фатимом и њеном мајком Колић Фатом, да су им псовали турску мајку и претили да ће их клати, питајући их зашто су још увек ту, да су почупали каблове од телефона, као и да су том приликом оштећеног Штркоњић Ала телесно повређивали и изнуђивали новац.

Имајући у виду овако утврђено чињенично стање, из кога несумњиво произлази да је понашање окривљеног промишљено и усмерено на то да се телесним повређивањем, грубим и баhatим понашањем, вређањем достојанства оштећених, псовањем које у себи садржи вређање на националној основи, нанесе тешка физичка и душевна патња и изазове осећај страха, узнемирености и потчињености, и по оцени овог суда, на шта се основано и жалбом Тужиоца за ратне злочине указује, остаје нејасан закључак првостепеног суда да радње извршења кривичног дела из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ нечовечним поступањем нису описане, и за овакво своје закључивање првостепени суд у образложењу ожалбене пресуде не даје јасне, непротивречне и за овај суд прихватљиве разлоге.

Такође, када је у питању радња извршења кривичног дела из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези са чланом 22 КЗ СРЈ, која се односи на учешће у убиствима, окривљеном Будимир Жельку се оптужници Тужиоца за ратне злочине ставља на терет да је заједно са Бајић Предрагом и Вртунић Младенком, дакле као саизвршилац, извршио учешће у убиствима, тако што је један од саизвршилаца лишио живота Штркоњић Фатиму, на начин да је из непосредне близине, из ватреног оружја, испалио један метак у пределу њене главе, наневши јој при том повреде у пределу лица и лобање, од којих је преминула на лицу места, а затим лишио живота Колићић Фату, на начин да јој је употребом ножа нанео повреде на врату у виду пресецања гркљана, једњака и великих крвних судова, од којих је преминула на лицу места.

Током поступка, неспорно је да су Штркоњић Фатима и Колићић Фата критичном приликом лишене живота, при чему из изведенih доказа произлази да су исте лишене живота на начин описан у оптужници Тужилаштва за организовани криминал, па како је окривљеном Будимир Жельку стављено на терет да је и ове радње извршио као саизвршилац, за сада се не може прихватити став првостепеног суда да тужилац није описао радње које је предузимао окривљени Будимир Желько у циљу лишења живота оштећених, као и да се из изведенih доказа не може утврдити начин на који се код окривљеног Будимир Желька манифестије постојање свести о заједничком учешћу у убиству, те које је то радње у време извршења дела предузео окривљени Будимир Желько, а које су допринеле омогућавању извршења кривичног дела лишење живота Штркоњић Фатиме и Колићић Фате, односно допринеле самој радњи лишења живота, те да не постоје докази да је окривљени Будимир Желько својим понашањем показао да се саглашава са радњом другог и при извршењу дела те радње прихвата као своје, поступајући на тај начин као саизвршилац.

Најпре, и по оцени овога суда, на шта се основано и жалбом Тужиоца за ратне злочине указује, за постојање института саизвршилаштва није од пресудног значаја које коју конкретну радњу предузео.

Такође, при чињеници да првостепени суд из изведенih и прихваћених доказа несумњиво утврђује да су окривљени Будимир Желько, у цивилној одећи, наоружан пушком званом "пумпарица", Бајић Предраг и Вртунић Младенко у војним униформама, наоружани аутоматским пушкама, пиштолјем и ножем, разбијањем стаклене преграде на улазном степеништу ушли у кућу Штркоњић Але, да су се сва тројица, према наводима сведока оштећеног Штркоњић Але, чији исказ првостепени суд прихвата и на истом заснива утврђено чињенично стање, агресивно понашали, најпре су разбили врата која воде на горњи спрат куће где су се тада налазили сведок оштећени Штркоњић Але, са својом супругом Штркоњић Фатимом и њеном мајком Колићић Фатом, да су оштећеног Штркоњић Ала ударали рукама, ногама, оружјем, секли га ножем, тражили новац, да је Вртунић Младенко супругу оштећеног Штркоњић Ала, Штркоњић Фатиму силом одвукao у суседну собу, а да су Будимир Желько и Бајић Предраг тукли оштећеног Штркоњић Ала, од којих удараца је изгубио свест, да су га полили водом и након што је дошао свести наставили да га туку и траже новац, а када су изашли из куће у двориште, да је оштећени Штркоњић Але, када је искористио прилику и почeo да бежи, чуо више хитата испаљених из аутоматског оружја, а да је, након што је оштећени Штркоњић Але успео да побегне, окривљени Будимир Желько,

заједно са Бајић Предрагом и Вртунић Младенком, остао код куће оштећеног Штркоњић Ала, у којој су биле Штркоњић Фатима и Колић Фата, које су том приликом и убијене, од којих једна ножем, а друга ватреним оружјем, за сада се не може прихватити закључак првостепеног суда да се из изведенih доказа не може утврдiti начин на који се код окривљеног Будимир Жељка манифестије постојање свести о заједничком учешћу у убиству и да не постоје докази да је окривљени Будимир Жељко својим понашањем показао да се саглашава са радњом другог и при извршењу дела те радње прихвата као своје, због чега је по оцени овога суда у наведеном делу чињенично стање остало погрешно и непотпуно утврђено.

Основано се, по оцени овога суда, и жалбом бранилаца окривљеног Будимир Жељка, адвоката др Александра Тодоровића и адвоката Драгана Тодоровића, првостепена пресуда оспорава због битних повреда одредаба кривичног поступка, указивањем да у образложењу пресуде нема довољно разлога о чињеницима које су предмет доказивања у овом поступку, док су разлози који су дати потпуно нејасни. Наиме, првостепени суд је своју одлуку засновао у одлучујућем делу на исказу сведока оштећеног Штркоњић Ала, за који исказ налази да је потврђен у битним деловима са исказом сведока Предрага Бајића, датим пред Кантоналним тужилаштвом Босне и Херцеговине, а који исказ је првостепени суд оценио веродостојним. Такође, суд је сведоку оштећеном Штркоњић Алу поклонио веру налазећи да исти није имао разлога да лажно терети окривљеног Будимир Жељка, а да је о предметном догађају сведочио јасно, детаљно, доследно и уверљиво.

При том је првостепени суд имао у виду одређене разлике у исказу сведока оштећеног Штркоњић Ала, везано за врсту оружја коју је критичном приликом носио окривљени Будимир Жељко (автоматска пушка или пушка "пумпарица"), да ли је речено: "Уђи Циле" или "Уђи царе", да ли је чуо више хитаца испаљених из аутоматског оружја или један пуцањ из пиштоља, да ли је у болници од Бранковић Петра чуо да су му супруга и њена мајка убијене или је то чуо када је стигао до своје куће, али по налажењу првостепеног суда наведене разлике не представљају одлучне чињенице, већ су логична последица претрпљене трауме и протека времена и нису од таквог значаја да би се тиме довела у питање веродостојност исказа сведока оштећеног Штркоњић Ала. Првостепени суд такође налази да су овакве неконзистентности код сведочења оштећеног реалне и очекиване, да је оштећени могао заборавити или помешати неке детаље самог догађаја, имајући у виду протек времена (од догађаја је прошло 27 година), те услед тога и лошији квалитет сећања, затим и трауме које је оштећени доживео, али да је ипак исказ оштећеног у кључним деловима који се односе на идентитет окривљеног Будимир Жељка и осталих учесника у инкриминисаном догађају и описа дешавања, поуздан.

Међутим, сведок оштећени Штркоњић Але је у свом исказу пред Кантоналним тужилаштвом Унско-санског кантона БиХ од 14.08.2007. године, навео да су критичном приликом у ходник ушла два младића у цивилу, док је на записнику о саслушању пред Управом полиције, Сектор криминалистичке полиције од 24.09.2010. године, навео да су ушла два младића, Вртунић Миленко, син Богдана стар око 27 година, у маскирној војној униформи Војске РС, који је био ћелав, у рукама је имао велики нож и аутоматску пушку, коју је држао обешену о десно раме, а други је био Бајић Предраг, звани "Гаги", син Петра, стар око 25 година, који је био у цивилној одећи, у рукама је

имао пиштољ, а на рамену је имао обешену аутоматску пушку. У једном тренутку Бајић Предраг је отворио прозор спаваће собе и позвао неко лице речима: "Циле, улази, нашли смо их и ухватили смо их", и да тада у кућу улази и трећи младић, његов комшија, Будимир Жељко, син Токара Драгана и мајке Милене стар око 24 године и код себе има пушку "пумпарицу". На главном претресу, дана 20.06.2018. године, сведок оштећени Штркоњић Але наводи да је након извесног времена у кућу ушао син Будимир Драгана, чијег се имена није могао сетити, а по његовој процени у то време није могао имати више од 20 година, био је веома млад, мршавији, средње висине, у цивилној одећи, а код себе је имао аутоматску пушку. Након што му је окривљени Будимир Жељко предочио исказ из 2007. године, где наводи да су двојица младића били у цивилу, оштећени је навео "То се сматрало на тебе и на Бајића".

Дакле, сведок оштећени Штркоњић Але се у погледу броја лица која су критичне ноћи ушла у његову кућу различито изјашњавао, при чему је пред Кантоналним тужилаштвом Унско-санског кантона БиХ дана 14.08.2007. године, дакле када му је сећање било најсвежије, навео да су у кућу ушла два младића у цивилу, не помињући треће лице, док првостепени суд прихвата исказ оштећеног Штркоњић Ала да су критичном приликом у његову кућу ушли Предраг Бајић, Младенко Вртунић и Жељко Будимир, док су у односу на наведене разлике у погледу броја лица која су критичне ноћи ушла у његову кућу, а што представља одлучне чињенице од значаја за оцену како исказа оштећеног Штркоњић Ала, тако и оцене других доказа изведенних током поступка. Наиме, сведок Милан Томић у свом исказу наводи да му је Штркоњић Але, на питање да ли је видео некога, да ли може да препозна ко су починиоци кривичног дела, рекао да је могао видети двојицу који су били, док из записника о саслушању судског вештака др Мирослава Ракочевића пред Кантоналним тужиоцем дана 05.10.2010. године произлази да овај судски вештак у свом налазу и мишљењу наводи да му је оштећени Штркоњић Але приликом вештачења повреда које је критичном приликом задобио, говорио да је у својој кући у месту Мали Рејзанићи, дана 22.11.1992. године, нападнут од две мушки особе које су му познате, и то од Бајић Предрага, званог "Гаги" и Вртунић Младенка.

Првостепени суд, ценећи исказ сведока Милана Томића у наведеном делу, исти не прихвата, налазећи да је срачунат да помогне окривљеном Будимир Жељку у избегавању кривичне одговорности, док наводе оштећеног Штркоњић Ала дате вештаку оцењује као неприхватљиве, јер нису дати у складу са одредбама Законика о кривичном поступку. Међутим, првостепени суд не даје оцену исказа сведока оштећеног Штркоњић Ала, датог пред Кантоналним тужилаштвом Унско-санског кантона БиХ, дана 14.08.2007. године, где се оштећени изјашњава о два младића у цивилу, не помињући трећег, и у погледу ове одлучне чињенице, колико је лица критичном приликом ушло у кућу оштећеног, будући да је у каснијим својим исказима децидирано наводио да се ради о три лица, и то о Бајић Предрагу, Вртунић Младенку и овде окривљеном Будимир Жељку, у образложењу ожалбене пресуде не даје никакве разлоге.

Имајући у виду све напред изнето, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочине, налази да је због наведених битних повреда одредаба кривичног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања, нужно укинути првостепену пресуду и предмет вратити првостепеном суду на поновно суђење.

У поновном поступку првостепени суд ће отклонити битне повреде одредаба кривичног поступка на које му је овим решењем указано, утврдиће све одлучне чињенице од значаја за правилно пресуђење у овој кривичноправној ствари, при чему ће имати у виду и остале наводе изнете у изјављеним жалбама, након чега ће бити у могућности да донесе правилну и закониту одлуку, за коју ће дати јасне и довољно аргументоване разлоге.

Из свих изнетих разлога, Апелациони суд у Београду, Одељење за ратне злочитеље, на основу одредбе члана 458 став 1 ЗКП, донео одлуку као у изреци решења.

Записничар
Бранислава Муњић,с.р.

Председник већа-судија
Растко Поповић,с.р.

